

دیدگاه

شماره: 579

تاریخ: ۱۳۹۳/۰۱/۱۶

موضوع: مواجهه اصولی با تعارضات یارانه ای در مرحله دوم هدفمندی یارانه ها با تاکید بر بخش کشاورزی

تهیه و تنظیم: محمدرضا صادقی فروشانی

توضیح اجمالی:

یکی از مهمترین نگرانی های ناشی از اجرای مرحله اول و همچنین مرحله دوم طرح هدفمندسازی یارانه ها نحوه تخصیص سهم تولید به تولید کنندگان به منظور تعدیل هزینه های تولید و در نهایت حمایت از مصرف کنندگان از طریق افزایش مدیریت شده و موجه هزینه های تولید و قیمتتها بوده است. از سوی دیگر توصیه های آرایه شده به دولت از سوی نهادهای تصمیم سازی پژوهشی و همچنین برخی نمایندگان مجلس شورای اسلامی، افزایش قیمتتهای تضمینی محصولات کشاورزی متناسب با قیمتتهای وارداتی در جهت حمایت از تولید و مقاوم سازی اقتصاد با تکیه بر توان داخلی بوده است. اما افزایش بی رویه قیمتتهای تضمینی ضمن اینکه با محدودیتهای توان مالی دولت مواجه است موجب افزایش شکاف هزینه ها و قیمتتهای تولیدی با قیمتتهای تعیین شده برای مصرف کنندگان و نیاز بیشتر به تخصیص یارانه و یا رها سازی قیمتتهای مصرف کنندگان متناسب با قیمتتهای تضمینی تعیین شده خواهد شد، چرا که با تداوم چنین سیاستی کاهش هزینه های تولید هدفگیری نشده و صرفا آنچه از اجرای چنین سیاستی عاید می گردد، ایجاد دور و تسلسل باطل در مسابقه مداوم افزایش قیمتتهای تضمینی - افزایش هزینه های تولید- افزایش شکاف هزینه ها یا قیمتتهای تولید و مصرف و در نهایت لزوم افزایش بار مالی یارانه ها در بودجه و نتیجتا افزایش یا آزادسازی مجدد قیمتتها... است. پس چه باید کرد؟ بین افزایش مداوم قیمتتهای گندم و نان یا افزایش سطح یارانه آن، گزینه مطلوب چیست؟

نکات کلیدی:

- با توجه به لزوم مقید بودن مسئولان اجرایی به حفظ تعادل در منابع و مصارف اجرای هدفمندی یارانه ها و به منظور دست یابی به اهداف مورد نظر در زمینه حمایت همزمان از تولید کنندگان و مصرف کنندگان، گزینه های سلسله مراتبی زیر پیشنهاد می شود.
- ۱ - آنچه مسلم است در جهت توفیق اقتصاد مقاومتی و در مقام مقایسه با سیاستهای مرحله اول که پرداخت یارانه نقدی به خانوار محور توجهات دولت قرار داشت، در مرحله دوم اجرای هدفمندی یارانه ها، لزوما بخش تولید بایستی محور توجه دولت قرار گیرد و منابع ریالی به جای خانوار به سمت تولید جهت داده شود. بدون توجه به این مورد توفیق در اجرای مرحله دوم هدفمندی یارانه ها و دستیابی به اهداف اقتصاد مقاومتی با محدودیت روبرو خواهد بود.
- ۲ - در مرحله دوم هدفمندی هیچ گونه افزایشی در قدر مطلق یارانه نقدی خانوار صورت نگیرد و افزایش احتمالی در یارانه های نقدی گروهها و دهکهای آسیب پذیرتر صرفا از محل حذف یارانه گروههای پر درآمدتر تامین گردد و مازاد منابع درآمدی حاصله از محل تعدیل قیمتتهای مرحله دوم هدفمندی به طور کامل اما بصورت غیر مستقیم به بخشهای تولیدی اعم از صنعت، معدن و کشاورزی اختصاص پیدا کند.
- ۳ - بر اساس آمار آرایه شده در دیدگاههای قبلی، حدود ۲۵.۵٪ یارانه حامل های انرژی سال ۱۳۸۸ (قبل از مرحله اول هدفمندی) به بخش های تولیدی (صنعت و کشاورزی) اختصاص داشته است، لذا حذف بخشی از یارانه حامل های انرژی در مرحله اول هدفمندی و پرداخت نقدی آن به خانوارها به مفهوم کاهش سهم دریافتی بخش تولید از یارانه انرژی است. لذا با توجه به اینکه سهم هزینه انرژی در هزینه تولیدات صنعتی و کشاورزی، یکی از عوامل اصلی افزایش تورم ناشی از هدفمندی در بخشهای مختلف صنعت، معدن و کشاورزی است بنابراین، میزان افزایش قیمت انرژی، متناسب با میزان حمایت مورد نیاز در هر بخش یا هر محصول در تعیین سطح قیمتتهای تضمینی سالانه یا قیمتتهای تولیدکننده حائز اهمیت خواهد بود. بنابراین وجود مکانیزم حمایت رتبه ای در قیمتتهای انرژی برای هر محصول، تعیین کننده میزان توجه و حمایت دولت برای هر محصول باشد.
- ۴ - لازم است پیش از عملیاتی کردن فاز جدید هدفمندی، چارچوب نظام قیمت گذاری کالاها و خدمات و همچنین اولویت بندی حمایتتهای تولیدی از هر بخش و محصول دقیقا توسط دولت مشخص شود. و در صورت تعدیل قیمت حاملهای انرژی در مرحله دوم هدفمندی و حذف یارانه انرژی بخش کشاورزی پیشنهاد می شود نرخهای ترجیحی انرژی برای کشت محصولات اولویت دار تعیین گردد و یا اینکه مابه التفاوت نرخهای جدید حاملهای انرژی از محل منابع ریالی افزایش قیمتتها صرفا به صورت غیر نقدی و در قالب اعطای نهاده های

دیدگاه

- کشاورزی یارانه ای با نرخهای ترجیعی از قبیل کود شیمیایی، بذر و نهال، ماشین آلات کشاورزی، سموم و دفع آفات نباتی، واکسن دام و مواد بیولوژیک و ... در اختیار بخش قرار گیرد تا شرایط ادامه فعالیت و افزایش تولید با کمترین افزایش در هزینه ها برای بخش کشاورزی فراهم گردد در این صورت پیشنهاد می شود نسبت به صدور کارتهای اعتباری هوشمند برای کشاورزان و واحدهای تولیدی فعال اقدام، تا مکانیزم رصد نمودن اجرای سیاستهای دولت در قالب الگوهای کشت منطقه ای با نرخهای ترجیعی و حمایتهای یارانه ای فراهم گردد.
- ۵ - اعطای یارانه حتی به بخش تولید بدون هیچ قید و بندی موجب بروز مشکلاتی نظیر افزایش هزینه های دولت، ناکارایی و فساد نظام توزیع، کاهش بهره وری و افزایش ضایعات می شود لذا ضروری است هزینه های مصارف انرژی بخش کشاورزی، مشروط به رعایت الگوی کشت و اولویت های مورد حمایت دولت، بصورت ترجیحی محاسبه گردد.
- ۶ - مشروط نمودن دریافت یارانه تولید به حصول سطح مناسبی از عملکرد در هکتار متناسب با اقلیم هر منطقه.
- ۷ - با عنایت به خشکسالی های اخیر و محدودیت های آبی در کشور، استمرار دریافت یارانه تولید مشروط به استفاده از آن در جهت تدارک آبیاری قطره ای و بارانی و تکنولوژی های جدید گردد.
- ۸ - در صورت رعایت موارد فوق یعنی تخصیص کمکهای یارانه ای بصورت ترجیحی و غیر مستقیم به نهاده های کشاورزی و تدوین نظام قیمت گذاری رتبه ای متناسب با حمایت های مشروط و اولویت بندی شده برای هر یک از محصولات کشاورزی، ضمن کاهش هزینه تولید از طریق مصرف نهاده های تولید ارزانتر در چارچوب الگوی کشت منطقه ای و افزایش راندمان محصولات تولیدی در واحد سطح، قیمتهای تضمینی نیز متناسب با حمایتهای منطقه ای تعیین خواهد شد و به تدریج با اعمال سیاستهای کلان نگر و قابل تداوم در بلند مدت، شکاف بین قیمتهای تولیدی یا تضمینی با قیمتهای مصرفی کاهش می یابد و ضرورت افزایش مداوم قیمتهای تضمینی کالاهای اساسی تقلیل می یابد.

تأیید رئیس موسسه:

تأیید رئیس گروه مشاوران: